

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlari uzviyligi

Aslonova Shaxnoza Islom qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi va o'zaro bog'liqligi muhokama qilinadi. Maktabda shakllantirilgan tasviriy san'at ko'nikmalari va estetik qarashlar oliy ta'lim bosqichida yanada chuqurlashtiriladi, ijodiy fikrlash va amaliy san'at qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktab va oliy ta'lim o'quv jarayonlarida tasviriy san'at fanlari uzviy bog'langan holda o'quvchilarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar; Tasviriy san'at, maktab ta'limi, oliy ta'lim, ijodiy rivojlanish, uzviylik, estetik kompetensiya

Tasviriy san'at fanlari bolalar va yoshlarning estetik didini shakllantirish, ijodiy fikrlashini rivojlantirish va vizual tafakkurini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Maktab ta'limida olingan asosiy bilim va ko'nikmalar oliy ta'lim bosqichida yanada chuqurlashtiriladi, talabalarning amaliy va nazariy tasviriy san'at ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratadi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish, estetik didni shakllantirish va mustaqil ijodiy ishlar bajarishga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, fanlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik o'quv jarayonini tizimli va mantiqiy qiladi, talabalarning o'z fikrini ifodalash va ijodiy loyihalar yaratish ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi bolalarning va yoshlarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Maktab ta'limi bosqichida o'quvchilarga asosiy chizmachilik, rang-baranglik, shakl va kompozitsiya tushunchalari, rang uyg'unligi va chizilgan asarlar orqali vizual tafakkurini rivojlantirish ko'nikmalari beriladi. Ushbu ko'nikmalar oliy ta'lim bosqichida yanada chuqurlashtiriladi, talabalarga murakkab dizayn loyihalarini yaratish, mustaqil ijodiy ishlar bajarish va professional tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirish imkonini beradi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi, avvalo, o'quv jarayonining mantiqiy va tizimli bo'lishida namoyon bo'ladi. Maktabda olingan bilimlar va ko'nikmalar oliy ta'limda yanada rivojlantiriladi, bu esa talabalarning ijodiy va texnik qobiliyatlarini bir-birini to'ldiradigan tarzda shakllantiradi. Masalan,

maktabda o'rgatilgan chizmachilik asoslari va rang tushunchalari oliy ta'limda murakkab grafik va dizayn loyihalarini bajarishda mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi. Bu uzviy bog'liqlik talabalarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi, ijodiy fikrlash va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Uzviylikning yana bir jihati shundaki, maktabda olingan nazariy bilimlar oliy ta'limda amaliy faoliyat bilan mustahkamlanadi. Masalan, maktabda bolalar ranglarni aralashtirish, shakllarni tasvirlash va kompozitsiya yaratish bo'yicha asosiy ko'nikmalarni o'rganadi. Oliy ta'limda esa talaba ushbu ko'nikmalarni murakkab loyihalarda, interaktiv dizayn ishlarida va professional ijodiy vazifalarda qo'llaydi. Shu tariqa, nazariy va amaliy bilimlar o'rtasidagi uzviylik talabaning ijodiy va texnik rivojlanishini ta'minlaydi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi o'quvchilarda estetik didni shakllantirishga yordam beradi. Maktab bosqichida o'quvchilar oddiy chizmalar va rangli tasvirlar orqali go'zallikni anglashni o'rganadi. Oliy ta'limda esa talaba murakkab kompozitsiyalar, grafik dizayn loyihalari va san'at asarlarini yaratishda estetik qarashlarni chuqurlashtiradi. Bu jarayon o'quvchida san'atga nisbatan hissiy va intellektual qobiliyatlarni uyg'otadi, uning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

Shuningdek, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi o'quvchilarda amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Maktabda olingan asosiy texnik ko'nikmalar, chizmachilik va ranglar bilan ishlash qobiliyatlari oliy ta'limda yanada professional tarzda qo'llaniladi. Talaba murakkab loyiha va tasviriy ishlarni bajarish orqali ijodiy muammolarni hal qilish, loyiha rejasini tuzish va ijodiy qarorlar qabul qilishni o'rganadi. Shu bilan birga, uzviylik talaba va o'qituvchi o'rtasida samarali pedagogik jarayonni ta'minlaydi, o'quv jarayoni tizimli va mantiqiy bo'lishini kafolatlaydi.

Maktab va oliy ta'limda tasviriy san'at fanlarining uzviyligi shuningdek, talabalarda mustaqil ijodiy fikrlash va kognitiv rivojlanishni rag'batlantiradi. Maktab bosqichida o'quvchi oddiy chizmalar va rangli tasvirlar bilan ishlash orqali vizual tafakkurini rivojlantiradi, shakl va rang uyg'unligini tushunadi. Oliy ta'limda esa talaba ushbu ko'nikmalarni murakkab loyihalarda qo'llab, ijodiy qarorlar qabul qilish va mustaqil ijodiy ishlar bajarishni o'rganadi. Shu tariqa, uzviylik ijodiy fikrlash va kognitiv qobiliyatlarni tizimli ravishda shakllantiradi.

Bundan tashqari, maktab va oliy ta'lim tizimida uzviylik o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Maktabda san'at darslarida olingan bilimlar va ko'nikmalar oliy ta'limda murakkab loyihalar va amaliy ishlar orqali mustahkamlanadi. Bu jarayon o'quvchida o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiradi va o'zini ifodalash imkonini yaratadi. Shu bilan birga, uzviylik o'quvchilarda san'at asarlarini tanqidiy baholash va estetik qarashlarni rivojlantirishga yordam beradi.

Oliy ta'limda tasviriy san'atning maktab bilan uzviy bog'liqligi talabalarga professional va amaliy qobiliyatlarni shakllantirish imkonini beradi. Talaba murakkab grafik loyihalarni bajarish, interaktiv dizayn ishlarini yaratish va o'z ijodiy qarashlarini amalda qo'llash orqali maktabda olingan bilimlarni amaliyotga tadbiq etadi. Shu tariqa, maktab va oliy ta'limdagi uzviylik o'quvchilarning ijodiy va kognitiv rivojlanishini tizimli va samarali qiladi.

Xulosa qilib aytganda, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi o'quvchilarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishi uchun muhim vosita hisoblanadi. Maktabda olingan asosiy bilim va ko'nikmalar oliy ta'limda chuqurlashtiriladi, bu esa talabalarda ijodiy tafakkur, estetik qarashlar, mustaqil ijodiy ishlar va professional ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi o'quv jarayonini tizimli, samarali va mantiqiy qiladi hamda talabalarning ijodiy va professional salohiyatini oshiradi.

Maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi o'quvchilarning ijodiy, estetik va kognitiv rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Maktabda olingan asosiy bilim va ko'nikmalar oliy ta'lim bosqichida chuqurlashtiriladi, talabalarda murakkab grafik loyihalarni yaratish, amaliy san'at ko'nikmalarini rivojlantirish va mustaqil ijodiy ishlar bajarish imkonini beradi.

Uzviylik o'quv jarayonini tizimli va samarali qiladi, o'quvchilarda estetik did, vizual tafakkur, ijodiy fikrlash va mustaqil ishlash qobiliyatlarini shakllantiradi. Shu bilan birga, fanlar o'rtasidagi bog'liqlik o'quvchilarda san'atga bo'lgan qiziqishni oshiradi, ularni professional va amaliy ko'nikmalarga tayyorlaydi. Natijada, maktab va oliy ta'lim tizimida tasviriy san'at fanlarining uzviyligi talabalarning ijodiy va professional salohiyatini oshiradi hamda ularni estetik, madaniy va kognitiv jihatdan rivojlantirilgan shaxs sifatida tarbiyalaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, 2, 109–110.
2. Shavdirov S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, 1, 131–134.
3. Shavdirov S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter Education & Global Study*, 1, 8–14.
4. Shavdirov S. A. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84–85.

5. Baymetov B. B., & Shovdirov S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60–66.
6. Ibraimov X., & Shovdirov S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and Innovation*, 2(B10), 192–198.
7. Shovdirov S. (2023). Tasviriyl savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Eurasian Journal of Academic Research*, 3(12), 193–196.